

เดลินัดสับการจัดการฟาร์มสุกร

(ความสมบูรณ์พันธุ์, แม่ที่ดีของลูก)

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

อาหาร ปริมาณความต้องการอาหารของแม่หมูในระหว่างเลี้ยงลูก มีความสัมพันธ์กับการให้ปริมาณน้ำนมมากน้อยเช่นกัน เพราะแม่หมูจะนำอาหารไปผลิตน้ำนมให้ลูกถึง 33% ของอาหารที่กินเข้าไป ฉะนั้นถ้าแม่หมูขาดอาหารหรือได้รับอาหารที่มีคุณภาพไม่ดี ขาดโปรตีน วิตามิน แร่ธาตุ ก็มีส่วนทำให้แม่หมูผลิตน้ำนม

ได้น้อยลง การให้อาหารแก่แม่หมูในช่วงเลี้ยงลูกจึงมีความสำคัญมาก

จากตารางที่ 4 ซึ่งให้เห็นว่าแม่หมูจะให้ น้ำนมแก่ลูกสุกรในสัปดาห์ที่ 2-4 เท่านั้น หลังจากสัปดาห์ที่ 5 เป็นต้นไปจะลดลง ในขณะเดียวกันลูกจะเจริญเติบโตเร็วขึ้น หากไม่มีอาหาร

ตารางที่ 3 แสดงความต้องการอาหารของลูกหมูในระหว่างดูดนมแม่ ปริมาณน้ำนมการเจริญเติบโตของลูกและพลังงานที่ลูกหมูต้องการ

รายละเอียด	ช่วงการเลี้ยงลูก (สัปดาห์)						
	1	2	3	4	5	6	7
น้ำหนักลูกหมูเฉลี่ย (กก.)	2.0	3.3	4.8	6.7	8.7	11.0	13.5
ปริมาณน้ำนมที่แม่ให้เฉลี่ยวันละ (กก.)	6.0	7.6	8.1	8.0	8.0	7.4	6.3
ก. อาหารที่ลูกสุกรได้รับจากน้ำนมแม่/ตัว							
(คิดลูก 10 ตัวต่อครอก)							
โปรตีนที่ย่อยได้ (กรัม)	33	38	43	43	45	44	39
พลังงาน (กรัม)	180	230	240	240	240	220	190
ข. อาหารที่ลูกหมูต้องการ/ตัว/วัน							
โปรตีนย่อยได้ (กรัม)	45	54	67	80	80	90	100
พลังงาน (กรัม)	180	230	280	330	380	430	480
ค. อาหารที่ขาดโปรตีนที่ย่อยได้ (กรัม)							
พลังงาน (กรัม)	-	-	- 40	- 90	- 140	- 210	- 290

ที่มีประสิทธิภาพ

อาหารแก่แม่หมูในระหว่างอุ้มท้องและเลี้ยงลูกจึงมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับสุขภาพของแม่หมูมากเหลือเกิน และการให้อาหารแก่แม่นั้นจะต้องให้ตามความต้องการของแม่ในช่วงต่าง ๆ ดังนี้

- ให้ตามขนาดอายุและน้ำหนักเมื่อเริ่มผสมพันธุ์
- ให้ตามช่วงของการผสมพันธุ์คือ ก่อนผสมพันธุ์ 10-14

วันให้มาก แต่พอผสมติดแล้วไปจนอุ้มท้องได้ 84 วัน ให้น้อยลง จนถึงอุ้มท้องได้ 3 เดือน จึงค่อยเพิ่มอาหารให้มากขึ้นจนใกล้คลอด เป็นต้นไป คือ

ก่อนผสม 11-14 วัน ให้ 2-2.5 กก./วันตัว

ผสมแล้ว - อุ้มท้องได้ 84 วัน ให้ 1.2-1.5 กก./วันตัว

อุ้มท้อง 84 วัน - 108 วัน ให้ 2 กก./วันตัว

แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสุขภาพของแม่ด้วย

ทำให้ลูกขาดอาหาร โตช้า แคระแกรน เนื่องจากน้ำหนักแม่มีไม่ จึงมีความจำเป็นมากที่จะให้อาหารลูกตั้งแต่อายุ 10-14 วัน อีกกล่าวมาแล้ว เพราะลูกหมูที่เจริญเติบโตสม่ำเสมอเมื่ออายุ 1 ปี คาร์ ควรจะให้น้ำหนักระหว่าง 15-18 กก. ถ้าต่ำกว่านี้ก็ไม่ได้ดีแก่การผลิตเลย

สุขภาพของแม่หมู แม่หมูที่สมบูรณ์พันธุ์ (คือไม่อ้วนหรือจนเกินไป) จะให้ลูกดก ให้ลูกทนและให้ลูกนาน ฉะนั้นการให้

ตารางที่ 4 แสดงน้ำหนักแม่หมูเมื่อผสมพันธุ์ น้ำหนักแม่หมูเมื่ออุ้มท้องได้ 110 วัน น้ำหนักแม่หมูที่เพิ่มขึ้นแต่ละครอก และลูกคลอดมีชีวิต/ครอก จำนวนลูกหมูหย่านม/ครอก และอัตราการตายของลูกหมูในครอกต่าง ๆ (10,420 ครอก)

ครอกที่	นน.แม่หมูเมื่อผสมพันธุ์ (กก.)	นน.แม่หมูอุ้มท้องได้ 110 วัน (กก.)	นน.แม่หมูที่เพิ่มขึ้นแต่ละครอก (กก.)	ลูกหมูคลอดมีชีวิต ตัว/ครอก	ลูกหมูหย่านม (ตัวต่อครอก)	อัตราการตายของลูก/ครอก (%)
0	115	155	-	-	-	-
1	135	170	20	9.2	8.2	1.0
2	150	179	15	9.7	8.7	1.0
3	159	187	9	10.2	8.9	1.0
4	167	194	8	10.6	8.9	1.7
5	174	197	7	10.5	8.9	1.6
6	177	200	3	10.5	8.8	1.7
7	180	204	3	10.5	8.5	2.0
8	184	210	4	10.3	8.4	1.9
9	190	215	6	10.2	8.3	1.9
10	195	220	5	8.9	7.5	1.4

หมายเหตุ จาก A Guide to the Nutrition Management of Breeding Sows and Piglets.

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนลูกต่อครอก ภายในช่วงน้ำหนักแม่หมูเมื่อผสมพันธุ์

ช่วงน้ำหนักเมื่อผสมพันธุ์ (กก.)	จำนวนลูกหมูคลอดมีชีวิต (ตัว)
90-99	9.3
100-109	9.1
110-119	9.1
120-129	9.2
130-139	9.1

ตารางที่ 6 การเจริญเติบโตของลูกหมูในท้องแม่

เวลาอุ้มท้อง (วัน)	การเจริญเติบโตของลูก (กรัม)
50	50
70	220
90	600
114	1,000-1,300

- ให้ตามสภาพของการคลอด คือหลังคลอดสัปดาห์แรก ให้น้อย แล้วค่อยเพิ่มขึ้นจนเต็มทีภายในสัปดาห์ที่ 3 คือ ให้อาหาร 50% ของที่แม่ควรจะได้ในสัปดาห์แรก แล้วค่อยเพิ่มขึ้นเป็น 75% และ 100% ในสัปดาห์ที่ 2 และ 3 ตามลำดับ (และให้แม่ 2 กก. คิดจากลูกอีกตัวละ 250 กรัม)

- ให้ตามจำนวนลูกหมูในครอกคือ แม่ที่มีลูก 10 ตัว ย่อมได้รับอาหารมากกว่าแม่หมูที่มีลูกเพียง 5 ตัว

- ให้ตามสุขภาพ แม่หมูที่อ้วนย่อมได้รับอาหารต่อวันน้อยกว่าแม่หมูที่ผอมเหล่านี้เป็นต้น หรือแม่หมูที่ผอมก็ย่อมได้อาหารต่อวันมากกว่าแม่หมูที่หุ่นกำลังดี (สมบูรณ์พันธุ์)

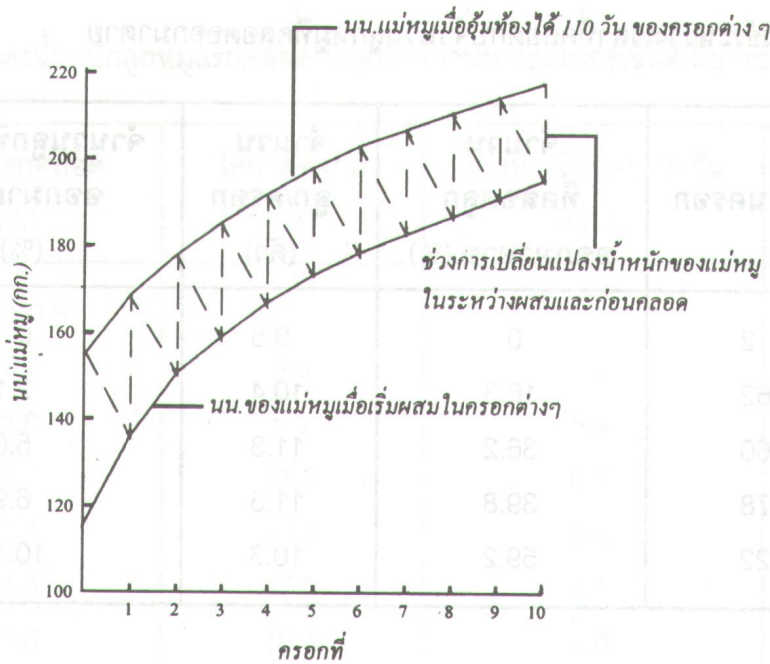
อาหารจึงมีความสำคัญไม่น้อยต่อการควบคุมการให้นม การให้ลูกต่อครอกสูง ต่อการให้ลูกหนาและต่อการให้ลูกต่อปีได้มาก (ดูตารางที่ 4) จึงเห็นได้ว่าตั้งแต่ครอกที่ 1-5 จะให้แม่สุกรมีน้ำหนักเพิ่ม 20, 15, 9, 8 และ 7 กก. ต่อครอกตามลำดับ หลังจากครอกที่ 6 เป็นต้นไปควรให้แม่สุกรมีน้ำหนักเพิ่ม 3-6 กก. ต่อ

ครอกก็เป็นการเพียงพอแล้ว แต่ถ้าเราสังเกตให้ดีจะเห็นว่าหลังครอกที่ 4 ไปแล้ว แม่สุกรจะให้ลูกคลอดมีชีวิตต่อครอกไม่เพิ่มแล้ว ผู้มีความรู้หลายท่านจึงแนะนำให้แม่สุกรมีน้ำหนักเมื่อผสมพันธุ์หยุดอยู่ที่ 175 กก. ก็ควรจะพอแล้ว

จากตารางที่ 5 ซึ่งให้เห็นว่าเราจะผสมพันธุ์หมูเราเมื่อ 90 กก. หรือมากกว่าการให้ลูกต่อครอกก็ได้แตกต่างกันออกไป แต่การปฏิบัติ เราจึงผสมแม่สุกรเมื่อ นน. 90-110 กก. และอยู่ระหว่าง 7-8 เดือนก็พอแล้ว

หลังจากครอกที่ 4 ไปแล้วแนะนำให้ควบคุมน้ำหนักแม่สุกรเมื่อผสมพันธุ์อยู่ที่ 175 กก. ก็พอเพียงแล้ว

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าลูกในท้องแม่จะเจริญเติบโตขึ้น และโดยทั่วไปเฉลี่ยลูกหมูมีน้ำหนักแรกคลอดประมาณ 1,300 กรัม ถ้าครอกละ 10 ตัวก็จะได้ 13 กก. ต่าง ๆ อาทิ เต้านม 2.5 กก. น้ำเมือกต่าง ๆ ที่ออกมาก่อนและขณะคลอด 2 กก. น้ำหนักมดลูก ตั้งแต่ 1-4 กก. ซึ่ง

ภาพที่ 2 แสดงน้ำหนักเมื่อผสมพันธุ์ น้ำหนักเมื่ออุ้มท้องได้ 110 วันของแม่หมู ตั้งแต่ครอกที่ 1 ถึงครอกที่ 10 (ใช้ตัวเลขจากตารางที่ 4 มาเขียนเพื่อให้มองเห็นชัดเจน เค้นชัดขึ้น)

น้ำหนักของแม่หมูแต่ละตัว

ฉะนั้นรวมน้ำหนักที่แม่หมูจะต้องเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตลูก
ท้องหนึ่ง ๆ ที่จำเป็นที่สุดจะเท่ากับ

น้ำหนักลูกหมูตัวละ 1,300 กรัม จำนวน 10 ตัว = 13 กก.

น้ำหนักเนื้อเยื่อต่าง ๆ อาทิ เต้านม = 2 กก.

น้ำหนักน้ำเมือก = 2 กก.

น้ำครก = 1-4 กก.

รวมทั้งหมด = 18-21 กก.

ฉะนั้น เพื่อให้แม่หมูได้ให้ผลิตผลสูง คือ ให้ลูกต่อครอก
ได้มากถึง 18 ตัว ให้ลูกได้นานหลาย ๆ ครอก เลี้ยงลูกดี
ตามความสามารถในการให้น้ำนมสูง จึงจำเป็นจะต้องควบคุมการให้
การแก่แม่หมูตั้งแต่ก่อนผสมพันธุ์ตลอดจนเลี้ยงดูแล้วหย่านม
เริ่มเข้าผสมพันธุ์ใหม่ในครอกถัดไป เพื่อให้ น้ำหนักแม่หมูได้
ขึ้นตามระยะเวลาอายุของการให้ลูกในครอกต่าง ๆ ตามตาราง
4 และภาพที่ 2 หากใครทำได้ตามที่ผู้เขียนคิดว่ายอดเยี่ยม
ๆ คงมีลูกหมูเต็มเล้าแน่นอน และก็มีพวกเราหลายฟาร์มที่

สามารถดูแลแม่หมูให้ลูกได้ตามนี้ แต่ก็ยังมีอีกเยอะเหมือนกันที่
ยังปล่อยให้แม่หมูอ้วนเป็นพะโล้เหมือนแม่ของลูกที่บ้าน เพราะ
แม่หมูที่อ้วนเกินความสมบูรณ์พันธุ์นั้นให้ผลเสียหลายประการ อาทิ

1. ให้ลูกต่อครอกต่ำ
2. ผสมติดยาก อาจเป็นหมันชั่วคราวหรือตลอดไปก็ได้
3. เปลืองอาหารโดยใช้เหตุ
4. ช่วงชีวิตการให้ลูกน้อยลง แทนที่จะให้ 4-5 ครอกเป็น
อย่างน้อย ก็อาจจะให้เพียง 1-3 ครอกแล้วผสมไม่ติด หรือผสม
ติดแต่ให้ลูกต่อครอกต่ำ จนต้องคัดทิ้งไปก็มี
5. ความสามารถในการเลี้ยงลูกที่ลดลง เพราะอ้วนอ้า
6. คลอดยาก ลูกคลอดออกมาตายมาก เพราะโดยปกติ
แม่หมูที่สุขภาพสมบูรณ์พันธุ์จะคลอดง่าย โดยใช้เวลาประมาณ
3-5 ชม. แม่หมูตัวโตยิ่งคลอดช้าเท่าไรลูกที่คลอดออกมายิ่งมี
โอกาสตายมากเท่านั้น (ตารางที่ 7)
7. จำนวนวันหย่านมจนถึงผสมพันธุ์ถัดไปช้าลง คือไม่
เป็นสัดภายใน 3-10 วัน ซึ่งก็เปลืองอาหารนั้นแหละ

ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลาที่คลอดกับจำนวนลูกหมูที่คลอดออกมาตาย

เวลาที่คลอด (ชม.)	จำนวนครอก	จำนวน ที่คลอดลูก ออกมาตาย (%)	จำนวน ลูก/ครอก (ตัว)	จำนวนลูกที่คลอด ออกมาตาย (%)
น้อยกว่า 1	2	0	9.5	0
1-3	62	16.3	10.4	2.1
3-5	160	36.2	11.3	5.0
5-8	78	39.8	11.3	6.9
มากกว่า 8	22	59.2	10.3	10.1

จากตารางที่ 7 ช่วยให้เราเห็นเด่นชัดว่าแม่หมูคลอดยากหรือช้ากว่าปกติ ผลเสียย่อมเกิดขึ้นแก่ลูกมากยิ่งขึ้นตามลำดับ และสาเหตุของการคลอดยากนั้นเกิดขึ้นเนื่องจาก

- แม่หมูอ้วน
- อุณหภูมิภายในโรงเรือนมากเกินไป คือ อุณหภูมิสูงเกิน 75 องศาฟาเรนไฮต์ (23.9 องศาเซลเซียส)
- แม่หมูท้องผูก
- ลูกคลอดออกมาผิดปกติ
- เนื่องจากขาดฮอร์โมน เพราะได้รับอาหารที่ขาดคุณภาพ
- แม่หมูป่วยก่อนคลอด จึงอ่อนแอ ไม่มีแรงเบ่ง เหล่านี้เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าลูกหมูที่คลอดออกมามีน้ำหนักมากน้ำหนัก น้ำหนักหย่านมจะมาก โอกาสเสี่ยงรอดก็สูงเช่นกัน

ความแข็งแรงของลูก โดยธรรมชาติลูกหมูที่แข็งแรงย่อมมีโอกาสแย่งกินนมแม่ได้มากกว่าลูกที่อ่อนแอ เพราะลูกที่แข็งแรงจะกระทุ้งเต้านมของแม่ให้น้ำนมไหลได้มากกว่าลูกที่อ่อนแอ และยังสามารถดูดนมหมดเต้า ไม่ค้างเต้า เต้านมจึงมีโอกาสนผลิตน้ำนมได้สม่ำเสมอเป็นไปตามปกติ ความแข็งแรงของลูกภายในครอกเดียวกันนี้ขึ้นอยู่กับ

- น้ำหนักแรกคลอด หมูที่คลอดออกมามีน้ำหนักแรก

คลอดมากย่อมมีโอกาสเจริญเติบโตแข็งแรงกว่าลูกที่คลอดคือน้ำหนักน้อย เช่น น้ำหนักที่ต่างกันเมื่อคลอด 450 กรัม จะมีน้ำหนักแตกต่างกันเมื่อหย่านมประมาณ 3.15 กก. เป็นต้น นอกจากนี้ลูกหมูที่คลอดออกมามีน้ำหนักมากมีโอกาสเสี่ยงรอดได้มาก (ดูตารางที่ 8 ประกอบ)

- **เพศ** ปกติสัตว์เพศผู้มีน้ำหนักแรกคลอดสูงกว่าสัตว์เพศเมีย แม้ในคนแต่ในหมูโดยเฉลี่ยเพศผู้จะมีน้ำหนักแรกคลอดสูงกว่าเพศเมีย ประมาณ 135 กรัม/ตัว

- **ลูกหมูที่คลอดออกมา** ได้รับนมแม่เหลือง (Colostrum) ก่อนจะมีโอกาสที่จะเจริญเติบโตแข็งแรงกว่าลูกหมูตัวที่คลอดออกมาทีหลังและได้รับนมแม่เหลืองด้วย

- **ลูกหมูที่ดูดนมแถวแรก ๆ** คือ 1-4 จะได้รับน้ำนมมากกว่าลูกหมูที่ดูดเต้านมที่ 5-7 คือ เต้าหลังให้น้ำนมน้อยกว่าเต้าทางด้านหน้า ทั้งนี้เนื่องจาก

ก. เต้านมด้านหน้าโดยเฉพาะเต้าที่ 1-4 ลูกเพิ่งคลอดมีโอกาสดูดได้ง่ายและสะดวกกว่าเต้าหลัง ถึงแม้ว่าช่องว่างระหว่างซี่หน้าและซี่หลังจะไม่ต่างกันมากนัก แต่ถ้าสังเกตดูให้ดีจะเห็นว่าช่องว่างระหว่างเต้านมที่สองแถวทางด้านหน้าคือเต้าที่ 1-4 จะมีโอกาสดูดได้ง่าย สะดวกกว่า เพราะเวลาเมื่อนอนราบกับเต้านมด้านล่างลูกสามารถดูดได้สะดวก ง่าย คือ แม่จะไม่นอน

ตารางที่ 8 แสดงน้ำหนักลูกหมูแรกคลอด น้ำหนักหย่านม และเปอร์เซ็นต์เลี้ยงรอด

น้ำหนักแรกคลอด (กก.)	โอกาสที่จะมี (%)	น้ำหนักเมื่ออายุ 28 วัน (กก.)	เปอร์เซ็นต์ตาย (%)
น้อยกว่า 0.5	-	-	100
0.5 - 0.7	3.6	4.4	90
0.7 - 1.0	5.2	5.4	40
1.0 - 1.2	11.8	6.1	30
1.2 - 1.4	22.8	6.8	20
1.4 - 1.6	27.0	7.1	15
1.6 - 1.8	19.4	7.6	10
1.8 - 2.0	7.7	8.0	6
2.0 และมากกว่า	2.9	8.3	5

ตรงส่วนช่วงอกนี้เป็นบริเวณที่แคบ เต้านมด้านล่างจะไม่ถูกจับติดกับพื้นเต้านมทางด้านบนก็ชี้ตรงดูได้ง่าย เป็นต้น ลูกโอกาสสุดได้ตั้งแต่เพิ่งคลอด ตรงกันข้ามเต้านมทางด้านส่วนหรือเต้าที่ 5-8 ซึ่งเป็นส่วนที่กว้างมากของท้อง เวลาแม่นอนจะเต้านมแฉกวางราบกับพื้น ลูกจะต้องใช้หัวดันดัน ซุกเข้าไปใต้เต้านมเพื่อจับหัวนมดูดให้ถนัด ถ้าเป็นลูกหมูที่น้ำหนักน้อยและแข็งแรงจริง ๆ จะไม่มีกำลังดันเข้าจับเต้านมด้านล่างนี้ได้ โดยแม่พันธุ์ดูคอหรือแม่พันธุ์ที่อ้วนย่อมมีโอกาสสุดได้ยากยิ่งขึ้น ทำให้ผลิตนมได้น้อยลง

สภาพแวดล้อม อาทิ อุณหภูมิภายในโรงเรือน มีส่วนให้แม่หมูได้อยู่อย่างมีความสุข อากาศที่ไม่ร้อนจัด ไม่ชื้นแฉะเกินไป จะช่วยให้แม่หมูได้อยู่อย่างสบายก็มีส่วนช่วยให้ลูกหมูแข็งแรง ถ้าไม่มีความรำคาญ ถูกรบกวนก็จะทำให้ลูกได้ดูดนมไปตามปกติแม้กระทั่งการให้อาหารแก่แม่หมูตรงเวลาสม่ำเสมอในการปฏิบัติก็ย่อมมีส่วนช่วยให้แม่หมูได้ดูแลลูกดีขึ้น

สิ่งที่ควรบันทึกแม่สุกร (ถ้าทำได้จะดีมาก)

1. ชั่งน้ำหนักแม่สุกรทุกตัวเมื่อผสมพันธุ์ อุ้มท้องได้ 84

หรือ 90 วัน และเมื่ออุ้มท้องได้ 110 วัน

2. ชั่งน้ำหนักแม่สุกรหลังคลอด (ภายใน 24 ชม. หลังจากคลอด)
3. ชั่งน้ำหนักแม่สุกรในวันหย่านม
4. ชั่งน้ำหนักรก นน.ลูกสุกรเมื่อคลอดและหย่านมทุกตัว
5. ชั่งน้ำหนักอาหารที่ให้แก่แม่สุกรอุ้มท้อง ท้องว่าง และแม่เลี้ยงลูก ลูกคลอดออกมาตายก็ควรชั่งด้วย (หรือโดยประมาณที่แน่นอน) ทุกวันตลอดชั่วชีวิตแม่สุกรที่ให้ลูกอยู่กับเรา

